

TemaNord 2002:518

Pohjoismainen Kyselylomake Työperäisten Ihottumien Tutkimiseen – NOSQ-2002.

Kyselylomake käsien ja kyynärvarsien työperäisten ihottumien sekä niihin liittyvän altistuksen tutkimiseen

Yhteenveto

Mari-Ann Flyvholm¹⁾, Päivikki Susitaival²⁾, Birgitta Meding³⁾, Lasse Kanerva⁴⁾, Magnus Lindberg⁵⁾, Åke Svensson⁶⁾ & Jón Hjaltalin Ólafsson⁷⁾

- 1) National Institute of Occupational Health, Copenhagen, Denmark.
- 2) Finnish Institute of Occupational Health, Kuopio, Finland.
- 3) Occupational Dermatology, National Institute for Working Life, Stockholm, Sweden.
- 4) Finnish Institute of Occupational Health, Helsinki, Finland.
- 5) Occupational and Environmental Dermatology, Stockholm County Council, Stockholm, Sweden.
- 6) Department of Dermatology, University Hospital, Malmö, Sweden.
- 7) Department of Dermatology, Landspítali, University Hospital, Reykjavik, Iceland.

Ihottumat ovat yleisimpiä työperäisiä sairauksia Pohjoismaissa ja muualla maailmassa. Työperäiset käsi- ja kyynärvarsi-ihottumat ovat usein toistuvia tai pitkäaikaisia. Niillä on huomattava sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus itse yksilöön sekä koko yhteiskuntaan.

Tämän projektin tavoite oli kehittää kyselylomakkeita työperäisen ihoaltistumisen sekä ihottumien tutkimiseen. Tämä raportti ja kyselylomakkeet on laadittu pohjoismaisen asiantuntijatyöryhmän yhteistyönä. Tämän raportin kohderyhmiä ovat työterveys- ja -turvallisuusalojen ammattilaiset ja viranomaiset, työturvallisuudesta vastaavat henkilöt teollisuudessa ja työpaikoilla sekä työterveysalan tutkijat. Projektin on rahoittanut pääasiassa Pohjoismainen Ministerineuvosto, joka on myös julkaissut tämän raportin.

Standardisoitu kyselylomake edesauttaa työperäisten ihottumien epidemiologista tutkimusta ja ihottumien ehkäisyä käytännössä. Lomakkeen olemassaolo vähentää kuluja sekä madaltaa tutkimuksien suunnittelun ja käsi-ihottumien seurannan kynnystä. Se antaa mahdollisuuden vertailla eri tutkimuksissa saatuja tuloksia. Lomaketta voi käyttää myös käsi-ihottumien seurantaan

työpaikoilla, esim. tehtyjen interventtioiden tai muiden työprosessissa tapahtuneiden muutosten jälkeen.

NOSQ (Nordic Occupational Skin Questionnaire)– projekti sisältää kaksi kyselylomaketta. Lomakkeiden laadinnassa on käytetty olemassa olevia pohjoismaisia lomakkeita aina, kun tarvittavia kysymyksiä on löytynyt. Jos käytettävissä ei ole ollut hyväksi koettuja aikaisempia kysymyksiä, on tehty uusia, esim. urtikaria- ja altistus kysymykset. NOSQ-2002/SHORT on lyhyt, käyttövalmis lomake työperäisten käsi- ja kyynärvarsi-ihottumien seulontaan ja seurantaan. NOSQ-2002/LONG on pitempi ja perusteellisempi käsi-ihottumia ja altistusta koskeva kyselylomake työpaikka- ja väestötutkimuksiin.

Työhön ja altistukseen liittyvät kysymykset voidaan muotoilla tutkittuun väestöön, esim. tiettyyn ammattiryhmään, sopivaksi NOSQ-2002/INFO-versiossa annettujen ohjeiden mukaisesti. Pitkää lomaketta voi käyttää sellaisenaan koko pituudessaan tai siitä voi poimia tutkimukseen tarvittavat kysymykset tai kysymyssarjat. Kaikki lyhyen version (NOSQ-2002/SHORT) kysymykset sisältyvät myös pitkään lomakkeeseen (NOSQ-2002/LONG).

NOSQ-2002/SHORT ja NOSQ-2002/LONG kyselylomakkeet sisältyvät tähän raporttiin englannin-, tanskan-, ruotsin-, suomen- ja islanninkielisinä versioina. Lomakkeet sijoitetaan tulostettavassa muodossa NOSQ-verkkosivuille osoitteeseen www.ami.dk/NOSQ.

NOSQ-2002 raportti sisältää mm. ihotautien tutkimisessa käytettyjen kyselytutkimusmenetelmien kirjallisuuskatsauksen. NOSQ-ryhmä suosittelee, että käsi- ja kyynärvarsi-ihottumien esiintyvyyden mittaamiseen käytettäisiin ”*omaa diagnoosia*” eli vastaajan omaa käsitystä siitä, onko kyseisillä alueilla ollut ihottumaa. Omaan arvioon perustuva diagnoosi aliarvioi jonkun verran esiintyvyyttä validointitutkimusten mukaan. Atopian merkitystä käsi-ihottuman riskitekijänä on käsitelty raportissa. Raportti sisältää myös suosituksen käännösprosessista, joka on tehty kirjallisuuden perusteella. Kyselylomakkeiden eri kieliversioiden käännöksiin on käytetty tätä samaa prosessia. Kyselylomakkeen testaukseen annetaan ohjeita. Sen merkitystä korostetaan ei vain uusien käännösten kohdalla, vaan myös silloin, kun esim. työkysymyksiä joudutaan räätälöimään tai standardilomaketta käytetään uudessa ympäristössä. Vaikka työ- ja altistuskysymyksiä täytyy usein muokata tutkittavien väestöryhmien mukaan, ihottumakysymysten sanamuoto (merkitys) pitää säilyttää alkuperäisen NOSQ-2002 mukaisena.

Kaikkien kysymysten ja kysymyssarjojen käyttötarkoitus ja alkuperä on selostettu raportissa yksityiskohtaisesti. Myös kyselylomakkeen laatimiseen liittyviä käytännön asioita on käsitelty (mm. muuttujien nimeämistä ja koodausta) siten, että analyysi, eri data-aineistojen yhdistäminen ja NOSQ-2002 kysymyksiin viittaaminen on helpompaa.

Pohjoismaisella Ministerineuvostolla on tekijänoikeus NOSQ-2002 lomakkeisiin. Kyselylomakkeiden käyttö on ilmaista, ja niiden nykyisiä tai tulevia käännöksiä ei ole lupa hyödyntää kaupallisesti.

NOSQ-ryhmä toivoo saavansa palautetta NOSQ-kyselylomakkeiden käyttäjiltä. Palautteen voi antaa ryhmän jäsenille tai www-sivulle (www.ami.dk/NOSQ) laaditun palautelomakkeen välityksellä.